

om, at disse Lodder skal have Luft, saaledes at de kan blive tilstrækkelig store til at kunne ernære en Familie.

Det andet Lovforslag angaar de Vilkaar, hvorunder vi foreslaar at overgive denne Jord til dem, der ønsker den. Paa det Punkt er vi i Modsætningsforhold til alle de øvrige Partier. Vort Parti staar der alene, idet vi hævder det fulde Fæsteforhold som det mest betryggende, som det i Længden sundeste baade for Samfundet og den enkelte. Jeg forstaar ikke rigtig det radikale Venstres Stilling her. Naar man fra den Side Gang paa Gang betegner den Lovgivning, vi kom ind paa i 1919, som frit Eje, noget, der ikke har med Fæsteforholdet at gøre, tror jeg, det er, fordi man lider af Spøgesfrygt. Lad os dog indrømme, at det, vi kom ind paa i 1919, var et Fæsteforhold, det var en Brugsform vidt forskellig fra det frie Ejendomsforhold, man ellers har. Det var ganske vist en Brugsform, som efter min Mening vil virke uheldigt, fordi Jord og Bygning har hver sin Ejer; Jorden bliver Samfundets, og det er det rigtige Princip, og efterhaanden som Befolkningsmængden stiger, vil Jorden stige i Pris og Samfundet faa et stedse bedre Aktiv i disse Ejendomme. Men man begik den Fejl at sige: Bygningen maa I selv om. Man tvang disse Mennesker til at indskyde et ret stort Beløb i Bygningerne, en Tiendedel, og man kan vel godt sige, at de, der begyndte det første Aar, ikke slap med denne Tiendedel. Nu vil Forholdet være det, at efterhaanden som disse Fæstehusmænd afdrager deres Laan — det er ikke ganske ubetydelige Kapitaler, der bliver indbetalt hvert Aar; 162 Kr. begynder man med, og det vil stige ret stærkt efterhaanden — kommer det Tidspunkt, hvor en saa stor Del af Laanet er indbetalt, hvor Nybyggeren maaske har bundet en saa stor Kapital deri, at han kører fast, ikke længere kan fortsætte. Da ved jeg ikke, hvorledes saadanne Nybyggere, saadanne Fæstere, overhovedet skal være i Stand til at laane ny Kapital, de vil tidt og mange Gange blive nødt til at afhænde deres Brug til dem, der har Penge, og de Folk, der rykkede ind fra første Færd, og som i ganske væsentlig Grad er taget fra Underklassen, fra Arbejdernes Kreds, fra Tyendets Kreds, vil i det næste Slægtled blive erstattet af Gaardmændsbørn, det vil ikke længere være Arbejdere og Tyende, der kan rykke ind i disse Hjem; men det er vel ikke endnu kommet dertil — om det kommer en Gang i Fremtiden, skal jeg ikke sige —, at man i ganske særlig Grad skulde søge her at oprette Brug for Gaardmandsbørn. Der vil ikke være nogen Institution, hverken Kredit-

forening eller Bank, der vil sætte Penge i disse Bygninger, man vil ingen Kreditforeringslaan, ingen faste Laan kunne faa, fordi Jorden i Forvejen er prioriteret bort til en anden.

Det var den store Fejl, man gjorde ved Løven af 4. Oktober 1919. Man burde den Gang have indført det fulde Fæsteforhold og sagt, som vi siger her: Her ligger Jorden, som Samfundet har erhvervet, den bortfæster vi mod, at I svarer Jordrenten, mod, at I svarer Renten af det, som Staten har givet for Overtagelsen af det Brug. Vi laaner jer Penge til Opførelse af de nødvendige Bygninger, og disse Penge skal I forrente saadan, at Staten ikke lider noget Tab. Om man skal tage et Rentetab, som vi har maattet tage paa de tidligere Love, skal jeg ikke have noget imod det, jeg vil finde det rimeligt, fordi det ganske sikkert vil komme igen paa en anden Maade; men ellers skal Princippet være det, at man siger: Her ligger Jorden og Bygningerne, saa I kan rykke ind og begynde at arbejde, her er en Boplads, her er et Erhverv, I møder selv med den fornødne Indsigt og den fornødne Kapital, og saa kan I begynde.

Men vi gaar et lille Skridt videre, vi siger nemlig: Naar du en Gang holder op, naar du ikke kan længere, naar du ønsker at afhænde dit Brug, da kan det ske paa den Maade, at du afhænder det til en af din Familie, da kan du komme til det offentlige og sige: Maa jeg faa den Ejendom vurderet og de Forbedringer, jeg har foretaget derved, den Sum, jeg har indbetalt; den vil du da af det offentlige kunne faa udbetalt igen. Den nye Besidder vil saaledes komme til at begynde under akkurat tilsvarende Vilkaar som den forrige.

Idet man stiller sig saaledes, sikrer man netop det, at den Stigning, som rent automatisk vil fremkomme Aar efter Aar, og som maaske vil foregaa i Spring, maaske ikke efter en lige Linie; men saaledes, at det gaar op og det gaar ned, dog foregaa saaledes, at den ene Bølgedal som Regel aldrig bliver saa dyb som den næste, at der er en uafbrudt Fremgang i saa Henseende, og denne absolutte Fremgang er det, at Staten udnytter til sin Fordel, idet den skaber et stedse voksende Aktiv. Og paa den Maade gør man det muligt ogsaa at faa den øvrige Del af Samfundets Jord lidt efter lidt ind som Samfundets Eje og umuliggøre Kapitalens Udbygning, som vi ellers, ikke mindst det danske Landbrug, kommer til at lide i høj Grad under.

Vi har gennem disse Lovforslag ikke alene taget Sigte paa den nulevende Slægt,